

Leksykon wsi Gminy Dobromierz

Pietrzyków

Pałac w Pietrzykowie

Wieś Pietrzyków, położona na terenie gminy Dobromierz, powstała na terenie górskim. Założono ją stosunkowo późno, bowiem dopiero w II poł. XIV wieku, w ramach akcji kolonizacyjnej na prawie niemieckim. Składała się początkowo w zasadzie z dwóch odrębnych miejscowości zwanych Hohenpetersdorf i Wiesenberg.

Od początku istnienia wsi na terenie Pietrzykowa obecny był folwark rycerski, którego pierwszymi znanymi właścicielami byli członkowie rodu von Czirnen. W 1369 r., w momencie, w którym wieś wspomniano po raz pierwszy źródłowo, Hannos von Czirnen oddał w zastaw należący do niego majątek w Pietrzykowie swemu szwagrowi Cuntschkowi von Liebenthal. Przypuszczać zatem należy, iż ta stosunkowo dużych rozmiarów wieś o charakterze łańcuchowym skupiała się przy majątku rycerskim, a część mieszkańców wsi utrzymywała się w tej górzystej okolicy właśnie z pracy na rzecz dziedzica wioski. Niewątpliwie na terenie wsi reprezentowani byli również tzw. bogaci chłopci, czyli kmiecie, posiadający jednołanowe gospodarstwa, którzy jeszcze w 1576 r. stanowili sporą grupę w liczbie 20. Co ciekawe, w pobliżu wsi, na wzgórzu zwanym „Hausberg” („Zamkową Górą”, od staroniem. Hus = zamek, dwór, obecnie bez nazwy) wznosił się średniowieczny zamek, który wraz z folwarkiem leżącym na terenie wsi należał do Nitsche Stolcza. Tenże we wspomnianym roku 1369 odsprzedał go wraz ze swym majątkiem wspomnianemu powyżej

Hannosowi von Czirnen. Ciekawostką jest, iż ślady tego zamku, z wyraźną fosą, resztkami murów, a nawet studnią czy też cysterną, widoczne były jeszcze w I poł. XX wieku. O jego dziejach nic bliższego nie wiadomo.

Hannos von Czirnen, jako właściciel Pietrzykowa, prowadził bardzo aktywną politykę gospodarczą, polegającą na wykupie wszelkich działów pozostających w rękach innych właścicieli. Oprócz wspomnianych wcześniej, zakupił on także dobra Heydenricha von Tscherticza, leżące na terenie obu wspomnianych części wsi, czyli Hohenpetersdorfu i Wiesenbergu. Interesujące jest, iż w Pietrzykowie istniała kaplica dotowana przez rodzinę von Czirnen. Nosiła ona wezwanie Najświętszej Marii Panny i Wszystkich Świętych, a jej wnętrze ozdobił ołtarz ku czci głównej patronki. Nie wiadomo wszakże, gdzie konkretnie stała, bowiem w dokumencie z 1410 r. wspomina się, iż znajduje się „uf deme hause zu Petirsdorf”, czyli „na zamku w Pietrzykowie” bądź „we dworze w Pietrzykowie”. Obiekt ten nie przetrwał do naszych czasów. W 1396 r. Cunrad von Czirnen sprzedał Pietrzyków rycerzowi Nickelowi von Schweinichen.

Niestety, niewiele wiadomo na temat losów wsi w okresie nowożytnym. O kolejnych właścicielach dowiadujemy się dopiero dla 1576 r., gdy na tutejszym majątku zasiadała rodzina von Borsnitz. Po wojnie trzydziestoletniej, w 1658 r. Pietrzyków należał do Christoph'a Gottlieba von Nimptscha. W 1740 r. majątkiem tutejszym gospodarowała pani von Berg, następnie Alexander von Maxen, zaś około 1785 r. pani pułkownikowa von Hohendorf. Zgodnie z relacją Friedricha Albrechta Zimmermanna, wieś w 1785 r. składała się z 1 folwarku, 13 gospodarstw bogatych kmieci (wyraźny regres w stosunku do 1576 r.), 33 zagrodników oraz 26 chałupników. Na jej terenie (łącznie z przysiółkiem o nazwie Pilzhäuser – Grzybowe Domy) zamieszkiwało ją 244 ludzi. W 1845 r. na terenie wsi stało 71 domów. Mieszkało tu 537 osób, z czego zaledwie 18 było wyznania katolickiego. W tutejszym majątku hodowano 600 sztuk owiec merynosów oraz 207 sztuk bydła. Zajęciem ludności oprócz uprawy roli było również tkactwo. Na terenie Pietrzykowa stał młyn wodny, wiatrak oraz browar. Przysiółek „Pilzhäuser” nazywano w tym czasie Neu-Petersdorf (Nowym Pietrzykowem). W 1845 r. składał się z 10 domów i mieszkało tu 57 osób, z czego 5 było wyznania katolickiego.

Z kolejnych właścicieli dobra rycerskiego w Pietrzykowie wymienić należy: Annę hrabinę von Nayhaus-Cormons, z domu v. Treskow (1876 r.), E. Loudovici (w latach 1886-1894), Arthura Hirscha (1894-1917), Heinricha Müllera (1917-1921), Friedricha Wilhelma Malcome'ę (1921-1931). W 1931 r. majątek zakupiła pani Hildegard von Kalckreuth, z domu Seydel wraz z dr Hansem Seydelem. Generalnym plenipotentem właścicieli, a zarazem rządcą majątku, który stale przebywał na terenie wioski, był Wilhelm von Kalckreuth. Dobra rycerskie obejmowały wówczas 213 ha (z czego 109 ha przypadało na pola uprawne), a w skład majątku wchodziła także cegielnia i mleczarnia. Tutejszy pałac, czy też dwór, którego trzon pochodził z okresu baroku, przebudowano w II poł. XIX w. Warto wspomnieć, iż na terenie wsi znajduje się również kaplica pw. Serca Pana Jezusa, a tutejsza ludność wyznania katolickiego podlega pod parafię w Dobromierzu.

Tomasz Niesiecki